

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, декана факультету підготовки іноземних громадян
ВНМУ ім. М.І. Пирогова, кандидата медичних наук, доцента
ДОВГАНЯ Олександра Вікторовича на дисертаційну роботу
старшого викладача кафедри анатомії людини Вінницького національного
медичного університету ім. М.І. Пирогова **Лопаткіної Оксани Павлівни**
на тему: **«Структура, макро- і морфометричні параметри моста в
пренатальному періоді онтогенезу людини»**, подану до захисту у створену для
разового захисту спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.146, що утворена згідно
наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова № 88 від 30 травня 2025 року на підставі рішення Вченої ради
ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 10 від 29 травня 2025 року з правом прийняття до
розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 09 «Біологія» за спеціальністю 091 «Біологія»

1. Ступінь актуальності обраної теми дисертаційної роботи.

Дослідження порушень розвитку структур центральної нервової системи (ЦНС) на ранніх етапах онтогенезу привертає увагу багатьох спеціалістів в галузях не лише морфології, а й неврології, ембріології, генетики тощо. Особливу актуальність має рання діагностика та прогнозування вроджених аномалій розвитку моста, що є ключовим для зниження частоти первинної інвалідності дітей. Розробка критеріїв раннього виявлення таких аномалій із застосуванням високотехнологічних методів пренатальної органо- та нейровізуалізації вимагає глибокого розуміння норми. Для практичної діяльності важливим є уточнення часу появи внутрішньоутробних змін та можливих вад. Для цього необхідні детальні знання про хронологію морфогенезу, вікову та індивідуальну мінливість структур моста у пренатальному періоді. Міст, як складова ромбовидного мозку, відіграє вирішальну роль у багатьох життєво важливих функціях, тому фундаментальні дослідження його розвитку мають значну теоретичну цінність та практичне значення для клінічної неврології та пренатальної діагностики.

До сьогодні відсутні комплексні дослідження, що систематизують дані щодо структурної організації, макроскопічних та морфометричних показників моста людини протягом усього пренатального онтогенезу в єдиній хронологічній послідовності. Враховуючи вище вказане, тема дисертаційної роботи Лопаткіної Оксани Павлівни присвячена актуальній і своєчасній науковій проблемі.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки.

Дисертаційне дослідження Лопаткіної Оксани Павлівни виконане в рамках планової наукової роботи кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова «Встановлення морфологічних змін утворів центральної нервової системи людини протягом пренатального періоду онтогенезу (макроскопічне, гістологічне, морфометричне, імуногістохімічне дослідження)», № держ. реєстрації 0118U001043.

Зміст та хід дисертаційного дослідження викладено на високому науково-методичному рівні. В тексті дисертації відмічається проведений ретельний патентно-інформаційний пошук даних наукової літератури (проаналізовано 154 наукових джерел літератури за напрямком дослідження, 69 з яких є кирилицею та 85 латиницею). Чітко сформульована мета та поставлені завдання дослідження, що підкріплюється комплексом практичних досліджень з застосуванням сучасних імуногістохімічних методів та інтерпретації отриманих даних. Виконані дослідження є достатніми для обґрунтування зроблених висновків. Текст дисертаційної роботи супроводжується достатньою кількістю зображень та графіків, що наочно підтверджують та полегшують сприйняття матеріалів дослідження. Отримані результати оформлені у зрозумілий спосіб з вказанням статистичних методів обробки. Кожен з розділів власних досліджень підкріплений публікаціями, де зазначено вклад дисертанта в наукову роботу. Сформульовані висновки роботи відповідають її меті та завданням, і відображають основні результати та наукові положення проведеного дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у шести фахових виданнях України, з них одна – включена до міжнародної наукометричної бази Scopus. Результати роботи також були представлені й обговорювались на науково-

практичних конференціях, їй видано 8 тез в матеріалах конференцій та конгресів. За результатами дослідження отримано 1 патент України на корисну модель.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у комплексному вивченні морфогенезу утворів моста людини з використанням сучасних методів, за допомогою яких було встановлено закономірності морфогенезу та детальне висвітлення їх в хронологічній послідовності в пренатальному періоді онтогенезу. Це дозволило вперше встановити статистично значущі зв'язки розмірів моста з параметрами голови плода; закономірності зміни площі рухових ядер моста, та їх нейробластів у плодів людини різного гестаційного періоду, виявлені темпи інтенсивного та повільного їх росту, а також встановлено їх асинхронний характер змін під час внутрішньоутробного розвитку.

Вперше також були досліджені зміни площі чутливих ядер моста, та їх нейробластів у плодів людини різного гестаційного періоду, виявлені темпи інтенсивного та повільного росту.

Використання морфометричних методів дослідження дозволило надати детальну морфометричну характеристику утворів в ділянці моста зокрема їх площі та зміну об'ємів.

Отримані результати дослідження суттєво оновлюють та деталізують дані про морфологію моста людини у плодовому періоді розвитку людини.

Наукові праці, які були опубліковані дисертантом за темою дисертаційної роботи, повністю відображають її зміст, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які випливають з неї.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження Лопаткіної Оксани Павлівни базується на достатній кількості матеріалів відповідно до мети і завдань, було досліджено 146 плодів людини.

У процесі виконання дисертаційної роботи здобувачка застосувала сучасні методи дослідження, які відповідають поставленій меті та визначеним завданням дослідження. Усі отримані результати дослідження ретельно були опрацьовані та проаналізовані методами математичної статистики у ліцензованому пакеті статистичної обробки.

Наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації, базуються на отриманих результатах та відповідають поставленій задачі дисертаційного дослідження, їх ретельному узагальненні та обговоренні з інформативним використанням посилань на дані попередніх досліджень інших авторів, які працювали у схожому напрямку.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

У процесі виконання дисертаційної роботи дисертантка показала високий рівень наукового підходу до поставлених задач та спроможність самостійно планувати та вирішувати наукові задачі.

Лопаткіна Оксана Павлівна самостійно здійснила на належному рівні патентно-інформаційний пошук у напрямку дисертаційного дослідження, за участю наукового керівника чітко визначила мету дослідження та завдання, оволоділа необхідними методами дослідження, самостійно провела статистичну обробку результатів дослідження, здійснила аналітичний огляд літератури та написала усі розділи власних досліджень, за допомогою наукового керівника провела аналіз та узагальнення результатів дослідження та сформулювала висновки дисертації, самостійно оформила дисертаційну роботу. Наукове завдання, яке було поставлене перед здобувачкою виконане на високому рівні в повному обсязі.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Виконане дослідження здобувачкою є вагомим внеском у сучасну наукову базу. Результати дисертаційної роботи, які були отримані здобувачкою дають змогу

доповнити та розширити уяву про морфологічний розвиток моста плодів людини під час внутрішньоутробного періоду онтогенезу.

Враховуючи численні впровадження у навчальний процес на кафедрі анатомії людини Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, кафедрі гістології Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, кафедрі патологічної анатомії Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, кафедрі гістології Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Дніпровського державного медичного університету, а також висновки, які були отримані здобувачкою можна відмітити значну теоретичну та практичну цінність.

Дане дисертаційне дослідження є фрагментом планових наукових робіт кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова «Встановлення морфологічних змін утворів центральної нервової системи людини протягом пренатального періоду онтогенезу (макроскопічне, гістологічне, морфометричне, імуногістохімічне дослідження)», № держ. реєстрації 0118U001043.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати наукового дослідження можна використовувати у науковій роботі профільних кафедр, таких як анатомії та гістології і ембріології людини. Отримані здобувачкою результати досліджень впроваджені в теоретичну діяльність кафедр медичних закладів охорони здоров'я України. Подальше дослідження особливостей структуризації моста плодів людини є необхідним, для накопичення інформації, щоб уможливити використання у клінічній діяльності.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Текстовий рукопис дисертації автора Лопаткіної Оксани Павлівни пройшов перевірку науковим публікаційним програмним засобом «StrikePlagiarism.com» та встановлено, що текст є оригінальним, не виявлено плагіату, самоплагіату,

фабрикування, фальсифікування даних чи будь яких інших порушень принципів академічної доброчесності, при цьому рівень оригінальності тексту склав 82,8%.

9. Висновок про відповідальність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота **Лопаткіної Оксани Павлівни** на тему: **«Структура, макро- і морфометричні параметри моста в пренатальному періоді онтогенезу людини»**, яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 09 «Біологія» за спеціальністю 091 «Біологія», є самостійною та кваліфікаційною науковою працею, виконана під керівництвом доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри анатомії людини Тихолаза Віталія Олександровича. Згідно поставлених вимог до дисертаційної роботи, яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії, за актуальністю, обсягом досліджуваного матеріалу та теоретичною і практичною значимістю, і достовірністю наукових положень повною мірою відповідає існуючим вимогам згідно Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (із змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502 та від 3 травня 2024 року №507) та наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а дисертантка Лопаткіна Оксана Павлівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 09 «Біологія» за спеціальністю 091 «Біологія».

Рецензент

к.мед.н., доцент,

декан факультету підготовки іноземних

громадян ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Олександр ДОВГАНЬ